

Key words: hermeneutical methodology, understanding, knowledge, mind, adaptation, European Law, quintessence.

Надійшла до редакції 19.12.2012 р.

УДК 340.11

М. Г. Хаустова,
канд. юрид. наук, доцент
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті проаналізовано роль і значення гармонізації законодавства України до законодавства ЄС в контексті глобалізаційних процесів і сучасних напрямків зовнішньої політики держави. Визначено, що кінцева мета цього процесу – встановлення єдиного результату дії норми права. Особливо важливим моментом для України внаслідок зближення національного законодавства з європейським – є реальне наближення України до принципів та ідеалів демократії і прав людини, а також органічне входження в той унікальний і своєрідний економічний, політичний, правовий, соціальний і культурний простір, який, власне, й позначається поняттям «Європа».

Ключові слова: правова система, Європейський Союз, Європейське Співтовариство, гармонізація законодавства України, законодавство ЄС, адаптація законодавства, глобалізація.

Початок нового тисячоліття ознаменовано важливими змінами в діяльності держав, що зумовлюється як унікальністю, неповторністю кожної з них, так і глобалізацією, яка дедалі підсилюється. Глобалізація інтересів в економіці, ускладнення світових політичних процесів наприкінці ХХ ст. визначили необхідність більш тісних зв'язків між країнами й народами. Український науковець Ю. С. Шемшученко відмічає: «Глобалізація суспіль-

ного життя в останні роки загострила питання гармонізації різних правових систем. Стало зрозумілим, що держави багато втрачають, діючи розрізнено, не дотримуючись загальних правил, вироблених у процесі розвитку цивілізації» [11, с. 35].

До вчених, які досліджували окремі аспекти вказаної проблеми, слід віднести таких, як: В. В. Гомонай, Ю. М. Грошевий, О. В. Зайчук, П. О. Калініченко, І. В. Кравчук, Л. А. Луць,

М. М. Марченко, Н. М. Оніщенко, В. Ф. Опришко, Ю. О. Тихомирова, Ю. С. Шемшученко та ін.

Зміни, пов'язані з глобалізаційними процесами в сучасному світі, виявилися особливо важливими для Європи, яка після другої світової війни була поділена між 2-х протиборствуючих систем. Перебудова у світі й закінчення «холодної війни» призвели до нового витку інтернаціоналізації економічних, політичних і правових зв'язків, зміцнили інтеграційні процеси в Західній Європі. На підставі Європейських співтовариств, що розпочали своє існування ще з 50-х років ХХ ст., було створено Європейський Союз (далі – ЄС) – новий суб'єкт європейських процесів, претендент на центральну роль в інтеграції європейських країн і народів. На сьогодні у складі ЄС знаходяться тільки 2 Співтовариства – Європейське співтовариство з атомної енергії і Європейське економічне співтовариство. Європейське об'єднання з вугілля і сталі у зв'язку із закінченням строку дії його установчого договору (Паризького договору), який було укладено у 1952 р. на 50 років, у серпні 2002 р. припинив своє існування.

Одночасно з розпадом соціалістичного блоку на території Центральної та Східної Європи виникли нові незалежні держави, а низка соціалістичних країн вза-

галі припинили своє існування. Розпад же СРСР призвів до появи на карті Європи 15 нових незалежних держав, в тому числі й України.

Із 1991 р., продовжуючи тисячолітню традицію державотворення на українських землях й виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами, а також на підставі Декларації про державний суверенітет Верховна Рада УРСР урочисто проголосила незалежність країни і створення держави України [1; 1991. – № 38. – Ст. 504]. Зі здобуттям у 1991 р. нею незалежності інтеграція до ЄС стала одним з пріоритетних напрямків вітчизняної зовнішньої політики. Увесь цей час відносно держави з ЄС розвивалися значною мірою шляхом поглиблення й розширення двостороннього співробітництва на відповідних правових засадах. Водночас визнається, що аналіз і систематизація правових форм, за допомогою яких забезпечується інтеграція України до ЄС, сприятиме більш комплексному і ґрунтовному розумінню поточного стану справ у двосторонніх договірних відносинах між Україною та ЄС і дасть змогу окреслити перспективи їх подальшого розвитку в майбутньому.

Первинні підвалини правового регулювання відносин Украї-

ни та ЄС були закладені ще за часів, коли держава входила до складу СРСР як одна з його республік. 25 липня 1988 р. була ухвалена Спільна Декларація про встановлення офіційних відносин між Радою економічної взаємодопомоги – організацією соціалістичних країн, у якій провідну роль відігравав СРСР, – і Європейським економічним співтовариством [10, с. 1047]. У цьому документі підкреслювалося взаємне прагнення Сторін розвивати співпрацю в галузях, що належать до їх компетенції і становлять спільний інтерес. Варто відзначити, що Декларація стала фактично першим документом, який оформив визнання Європейських співтовариств Радою економічної взаємодопомоги та її державами-членами, в тому числі й СРСР. Прийняття вказаного документа стало поштовхом для підписання в 1989 р. Угоди між СРСР, Європейським економічним співтовариством та Європейським співтовариством з атомної енергії про торгівлю, комерційне та економічне співробітництво [10, с. 1047]. Цей правовий акт був майже повністю присвячений налагодженню економічних відносин між ними, створенню юридичних засад для їх розвитку між Радянським Союзом та Європейськими співтовариствами. Він регулював такі питання, як (а) взаємне надання Сторона-

ми режиму найбільшого сприяння, (б) поступове скасування спеціальних кількісних обмежень на імпорт з СРСР, (в) диверсифікація взаємної торгівлі, (г) заохочення розвитку ділових зв'язків між юридичними й фізичними особами сторін, а також містив низку інших положень щодо налагодження торговельного, комерційного й економічного співробітництва [10, с. 1048]. Однак реалізувати повною мірою на практиці зазначені положення Угоди не вдалося через розпад у 1991 р. СРСР. Україна отримала визнання Європейських співтовариств та їх держав-членів шляхом проголошення Заяви Європейського Співтовариства та його держав-членів від 23 грудня 1991 р. про майбутній статус колишніх Радянських республік [10, с. 1048]. Відтоді відносини між Україною як самостійною й незалежною державою та ЄС, утвореним на базі Європейських співтовариств, почали будуватися на принципово нових засадах.

Відштовхуючись від історичної ситуації, що склалася 21 рік тому, відмітимо, що Україна та ЄС з формально-юридичної точки зору є ровесниками. Набрання чинності установчого Договору про Європейський Союз 1 листопада 1993 р. практично співпало з часом прийняття 24 серпня 1991 р. Акту Проголошення незалежності України [1, 1991. –

№ 38. – Ст. 504], невдовзі і з прийняття Конституції України 28 червня 1996 р., яка остаточно затвердила нову форму держави, нові економічні підвалини суспільства і стала фундаментом для конструювання нової правової системи.

Геополітична необхідність розвитку тісних зв'язків між Україною та ЄС знаходиться на поверхні: ЄС включає низку найбільш розвинених країн світу, має спільні кордони з Україною і спільних сусідів (Польща, Румунія, Словаччина, Угорщина), що завжди визначає переплетіння зв'язків та інтересів. Після розширення у 2004 р. до ЄС вступили й 3 колишні республіки СРСР – Естонія, Литва й Латвія [4, с. 15-16].

Економічна потреба розвитку та зміцнення таких зв'язків яскраво виражена у відповідних показниках: для України ЄС – головний торговельний партнер, безальтернативно домінуючий у структурі зовнішньої торгівлі держави (понад 36 %) , й основний зовнішній інвестор в українську економіку (понад 75%; обсяг інвестицій ЄС в Україну сягнув 4,8 млрд євро), для ЄС Україна – один з ключових партнерів у торгівлі (8 %). Головний експорт ЄС в Україну – товари машинобудівної промисловості, транспортне устаткування, продукти хімічної промисловості, текстиль,

одяг і сільськогосподарська продукція [2, с. 9]. Крім того, за даними ЮНКТАД (Конференції ООН з торгівлі й розвитку), Україна сьогодні є однією з найбільш привабливих країн світу для зарубіжних прямих інвестицій. До того ж вона є основною транзитною країною газу до держав ЄС.

Але найважливіше, що зумовлює розвиток і розширення зв'язків між Україною та ЄС – це залежність від характеру відносин стабільності й безпеки в новій Європі, вільної від розмежувальних ліній, ідеологічного протистояння, але все ще залежної від порушень прав і свобод людини, загрози економічних криз, тероризму, злочинності та інших проблем. Підтримання миру й безпеки в Європі і відповіді новим викликам зараз неможливі без продуктивної співпраці ЄС та України.

Таким чином, Україна, як незалежна європейська держава, не тільки відкрито проголосила своє прагнення до європейської інтеграції, а й зробила суттєві кроки в цьому стратегічному, з точки зору її майбутнього розвитку, напрямку. Ідеться не просто про підтримку добросусідських відносин і реалізації низки сумісних програм економічного, соціального, культурного, військового або ж політичного характеру, насамперед про намагання Ук-

раїни стати частиною єдиного загальноєвропейського простору, який живе й розвивається згідно із системою базових для всіх європейських країн принципів, ідеалів і норм. Безумовно, інтеграція України до ЄС (перш за все для неї) означає значно більше, а саме органічне входження в той унікальний і своєрідний економічний, політичний, правовий, соціальний і культурний простір, який, власне, й позначається поняттям «Європа».

На сьогодні система правової регламентації відносин України та ЄС залежно від юридичної сили, правової природи, кола суб'єктів правотворчої діяльності, меж дії відповідних правових документів тощо включає декілька складників [12, с. 183]. Розглянемо послідовно кожен з них.

По-перше, фундаментальні принципи правового регулювання взаємовідносин України з ЄС передусім закладені в основоположних актах – у Конституції України, а також в установчих договорах ЄС, які встановлюють особливий правовий порядок (*specific legal order*) в Європейських співтовариствах та в ЄС у цілому і створюють конституційно-правові засади їх існування й функціонування.

Основний Закон країни містить правові передумови для застосування положень права

ЄС у правопорядку України. Відповідно до ст. 9 Конституції чинні міжнародні договори України, схвалені її Верховною Радою, є частиною національного законодавства країни. Цей припис Основного Закону надає нормам цих договорів статусу норм національних законів. Водночас ця стаття створює засади для безпосереднього використання норм міжнародних договорів у національному правопорядку. При цьому слід мати на увазі, що положення вказаної статті не можуть автоматично надавати нормам міжнародних договорів безумовного пріоритету згідно з нормами національного права [2, с. 540].

Щодо установчих договорів ЄС, то 13 грудня 2007 р. було підписано, а 1 грудня 2009 р. набув чинності Ліссабонський договір («Договір про реформи»), який вніс суттєві зміни до вказаних договорів у напрямку підвищення демократичності, ефективності і прозорості функціонування ЄС. Згідно із цим правочинном до установчих договорів ЄС належать Договір про Європейський Союз 1992 р. (Маастрихтський договір) і Договір про функціонування ЄС (колишній Договір про заснування Європейського Співтовариства), який було прийнято в Римі ще 25 березня 1957 р. і який завжди послідовно займав і займає про-

відне місце в системі зазначених договорів ЄС. У середині 80-х років ХХ ст. Європейський суд справедливості, надаючи великого значення цьому Договору, визнав його своєрідною конституційною хартією [6, с. 242]. На початку 90-х років Суд закріпив свою оцінку цього правочину, який «хоча й було укладено у формі міжнародного договору, тим не менше, він становить собою конституційну хартію Співтовариства, заснованого на верховенстві права». Як констатував цей Суд, «суттєвими характеристиками правопорядку Співтовариства, які були встановлені в такий спосіб, виявилися, зокрема, його примат над правом держав-членів і пряма дія цілої низки положень, що застосовуються до їх громадян і до самих держав-членів» [6, с. 242].

Установлюючи особливий правовий порядок у Європі, установчі договірні акти, як остов не тільки первинного, а й усього іншого європейського права, закладають одночасно конституційно-правові підвалини процесу формування й розвитку структурних елементів європейських співтовариств – різних наднаціональних інститутів, їх владних повноважень, основних цілей їх створення й завдань, що стоять перед ними, характеру відносин їх між собою та з відповідними органами, які утворюють Євро-

пейські співтовариства національних держав. Отже, в рамках правової системи ЄС установчі договори, встановлюючи й закріплюючи її фундаментальні положення й характеристики, за своєю сутністю і значенням виконують повноцінну конституційну роль.

У зв'язку з тим, що розглядувані нами установчі договори наділені верховенством, тобто найвищою юридичною силою в системі джерел права ЄС, їх положення саме й закладають правове підґрунтя, основні принципи взаємовідносин права ЄС, наднаціонального за своїм характером, з правом національним, а також з міжнародним, у тому числі з правом третіх країн, тобто країн, які не є членами ЄС, зокрема України.

По-друге, особливим елементом системи правових засад співпраці України та ЄС виступають обов'язкові норми міжнародних договорів, укладених між ними. Передовсім це норми, що містяться в Угоді про партнерство та співпрацю (далі – УПС) між Україною і Європейським Співтовариством та його державами-членами – базовому міжнародно-правовому договорі, підписаному 14 червня 1994 р. в Люксембурзі Президентом України й Головою Європейської комісії та представниками держав – членів ЄС, який набув чинності після

завершення ратифікаційних процедур 1 березня 1998 р. [13, с. 272] Подібними до УПС є Угоди про партнерство і співробітництво були укладені ЄС і з іншими колишніми республіками Радянського Союзу (з Росією – 1 грудня 1997 р., з Молдовою, Вірменією, Азербайджаном, Грузією, Казахстаном, Киргізстаном та Узбекистаном – 1 липня 1998 р.) – нині новими незалежними державами. Зміст і сам текст таких угод майже збігається, тому УПС можна назвати своєрідною типовою угодою.

В УПС визначені загальні принципи співробітництва України та ЄС, як-от: а) повага до демократичних принципів і прав людини, принципів ринкової економіки; б) взаємне надання Сторонами режиму найбільшого сприяння в торгівлі; в) створення сприятливого і стабільного клімату для інвестицій і надання послуг [13, с. 275-276].

В УПС окреслено широке коло сфер співробітництва між Україною і ЄС, серед яких : промисловість, у тому числі гірничодобувна й сировинна, стандарти й оцінка відповідності (сертифікація) товарів, наука і техніка, освіта і професійна підготовка, сільське господарство, цивільний ядерний сектор, енергетика, охорона довкілля, транспорт, дослідження космічного простору, поштові послуги й телекомунікації,

фінансові послуги, валютно-грошова політика, регіональний розвиток, соціальна сфера, туризм, мале й середнє підприємництво, інформація і зв'язок, захист прав споживачів, митна справа, статистика, економіка, боротьба з «відмиванням грошей» і незаконним обігом наркотичних речовин, культура.

В УПС визнається, що важливою умовою для розвитку економічних зв'язків між Сторонами є зближення чинного й майбутнього законодавства України із законодавством ЄС. Тому Україна зобов'язується вжити заходів для приведення її законодавства у відповідність із законодавством ЄС.

УПС заклала фундамент для розвитку політичного діалогу між Україною та ЄС шляхом встановлення інституційних рамок для регулярних контактів. На найвищому політичному рівні проводяться консультації в рамках самітів Україна – ЄС або засідань «трійки».

На міністерському рівні політичний діалог здійснюється в рамках Ради ЄС з питань співробітництва між Україною та ЄС (ст. 86 УПС), якій допомагає Комітет з питань співробітництва, що складається з представників членів Ради ЄС і членів Комісії Європейських співтовариств, з одного боку, і представників Уряду України – з другого, як прави-

ло, на рівні старших посадових осіб державної служби. На парламентському рівні створено Комітет з парламентського співробітництва, який є форумом, на якому зустрічаються члени Українського і Європейського парламентів для обміну думками (ст. 90 УПС). Цей орган складається із членів Європейського парламенту, з одного боку, і членів Українського – з другого (ст. 91 УПС). УПС закріплює також деякі інші процедури й механізми політичного діалогу [13, с. 315-316].

УПС була укладена строком на 10 років, який спливає у 2008 р., після чого почав діяти механізм щорічного автоматичного продовження строку (відповідно до ст. 101 УПС), якщо жодна зі Сторін не заявить про її денонсацію. Разом із тим ще в березні 2007 р. розпочалися переговори щодо укладання нової базової угоди. 9 вересня 2008 р. відбувся Паризький саміт ЄС – Україна, результатом якого стало досягнення домовленості про формування назви нової двосторонньої (посиленої) угоди як угоди про асоціацію (можливість укладання ЄС угод про асоціацію з третіми країнами визначена ст. 217 Договору про функціонування ЄС) [13, с. 156]. Це стало значним кроком вперед, бо зміна назви є ознакою також і зміни змісту, рівня й сутності майбутньої угоди порівняно з УПС. Зок-

рема, в рамках партнерства і співробітництва, встановлених в УПС, відбуваються пошуки Сторонами прийнятної для них спільного договірної правового режиму; асоціація ж передбачає поширення на треті країни законодавства ЄС, яка при цьому не є присутньою в інститутах ЄС. Крім того, угоди про асоціацію, на відміну від угод про партнерство і співробітництво, презюмують можливість надання рішенням спільних інституційних структур обов'язкового характеру. Отже, зміна назви нового правового свідчить про перехід від співробітництва до інтеграції [9, с. 168-169].

Назвемо деякі галузеві угоди, укладені окремими державними органами України й інститутами ЄС, або Європейськими співтовариствами (так звані міжвідомчі угоди): (1) в енергетичній галузі – Угода між урядом України та Європейським Співтовариством, представленим Європейською комісією, щодо поліпшення системи обліку на українському оптовому ринку електроенергії, підписана 26 вересня 2001 р., набула чинності в день підписання; (2) у сфері юстиції – Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво, підписана 4 грудня 2009 р., набула чинності 16 листопада 2010 р.; (3) в галузі ядерної безпеки – Угода між Ка-

бінетом Міністрів України та Європейським співтовариством з атомної енергії про співробітництво в галузі керованого термоядерного синтезу, підписана 23 липня 1999 р., набула чинності 13 листопада 2002 р.; (4) у митній сфері – Угода між урядом України та Європейською комісією про експортне мито, підписана 1 квітня 2008 р., наразі перебуває в стадії ратифікації), та ін. [14, с. 234].

Специфіка міжвідомчих договорів полягає у тому, що вони є різновидам спрощених угод і в силу цього поступаються своєю юридичною силою нормам, що містяться в УПС і галузевих угодах, укладених від імені України та ЄС (Європейських Співтовариств). Водночас, незважаючи на те, що вони укладаються від імені державних органів України та ЄС, такі договори містять зобов'язальні норми саме для держави України та ЄС у цілому.

По-третє, як складову системи правових засад регулювання взаємовідносин України та ЄС можна розглядати також програмні, рекомендаційні, декларативні та інші документи з питань співробітництва, а саме: (1) Європейську політику сусідства, яка була схвалена КМУ 12 лютого 2005 р. [15, с. 619-623]; (2) Оновлений План дій «Україна – ЄС» у сфері юстиції, свободи й безпеки (2007 р.); (3) План дій

«Україна – ЄС»; (4) ініціативу Європейської комісії «Східне партнерство» (2009 р.); (5) Порядок денний асоціації «Україна – ЄС» (2009 р.); (6) Концепція інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, схвалена розпорядженням КМУ від 10 жовтня 2012 р. за № 767-р. [7; 2012. – № 77. – Ст. 3131]. Указані документи не наділені вищою юридичною силою, але вони вносять суттєві доповнення до положень УПС і галузевих міжнародних договорів, визначають практичні заходи й дії в рамках поточних взаємовідносин між Сторонами, незважаючи на їх юридичну природу як актів «м'якого права».

По-четверте, вагомим складником досліджуваної системи, яку можна охарактеризувати як внутрішню, виступають джерела вторинного права ЄС, тобто акти щодо України, схвалені інститутами ЄС, та вітчизняні євроінтеграційні нормативно-правові акти. Правові акти ЄС, що стосуються його взаємовідносин з Україною і спрямовані на реалізацію домовленостей з нею, – це документи переважно програмного характеру (наприклад, Спільна стратегія ЄС щодо України, схвалена Європейською Радою у 1999 р. у Гельсінкі [8, с. 531]).

3 метою запровадження в

законодавство України положень УПС було прийнято низку законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів. Зокрема, у Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, затвердженій Указом Президента України від 11 червня 1998 р., вперше передбачено забезпечення правової адаптації нормативно-правових актів, що приймаються органами виконавчої влади, до вимог права ЄС [7; 1998. – № 24. – Ст. 870]. Також Указом Президента України від 14 вересня 2000 р. схвалено Програму інтеграції України до Європейського Союзу, що виступила важливим інструментом загальної стратегії на шляху наближення України до ЄС за всім спектром співпраці – політичним, соціальним, фінансовим, економічним, торговельним, науковим, освітнім, культурним та ін. [7; 2000. – № 39. – Ст. 1648].

З метою запровадження системного планування політики адаптації Верховна Рада України 21 листопада 2002 р. за № 228-IV з ініціативи Президента України схвалила Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [7; 2002. – № 50. – Ст. 2233]. Ця Концепція покладена в основу цієї Програми, що стала основоположним документом, що визначає механізм досяг-

нення Україною відповідності третьому Копенгагенському й Мадридському критерію набуття членства в ЄС. Цей механізм спрямовано на досягнення належного рівня відповідності правової системи України праву ЄС, що включає адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення і правозастосування.

Розпорядженням КМУ від 24 лютого 2003 р. за № 74-р створено робочу групу з підготовки проекту Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС на чолі з Міністром юстиції України. Для безпосередньої розробки проекту створено 14 робочих підгруп за участю експертів Центру порівняльного права при Міністерстві юстиції, представників міністерств і центральних органів виконавчої влади, Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, UEPLAC [5, с. 243].

18 березня 2004 р. Верховною Радою України прийнято Закон «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [7; 2004. – № 15. – Ст. 1028], який визначає, що державна політика України в напрямку адаптації законодавства формується як складова

частина правової реформи в країні і спрямовується на (а) обов'язкове врахування вимог законодавства ЄС під час нормопроєктування, (б) підготовку кваліфікованих спеціалістів, (в) створення належних умов для інституційного, науково-освітнього, технічного й фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України. Відповідно до цього Закону елементом адаптації має стати перевірка проектів законів України та інших нормативно-правових актів на їх відповідність *acquis communautaire* з метою недопущення прийняття актів, що суперечать *acquis* ЄС [7; 2004. – № 15. – Ст. 1028]. Цей Закон є рамковим і не є, власне, програмою адаптації, а визначає порядок розроблення й виконання програми, її складники та інституційний механізм.

Усі зазначені складові елементи системи правових засад співробітництва України та ЄС різняться юридичною силою, правовою природою, колом суб'єктів правотворчої діяльності

й межами дії, але разом становлять спільні досягнення й правове підґрунтя для розвитку взаємовідносин між Україною та ЄС.

Україна належить до держав, які через різні причини ще не залучені до числа реальних претендентів на членство в ЄС. Однак ця обставина, незважаючи на її парадоксальність, здатна створити проблему гармонізації українського законодавства ще більш актуальною. Це зумовлюється необхідністю довести членам Європейського Співтовариства реальну готовність України сприйняти європейські правові стандарти й у такий спосіб значно зміцнити позиції ЄС на своїй території [8, с. 510].

Отже, європейський вибір України – це наближення до стандартів демократії, громадянського суспільства, верховенства права й забезпечення прав та свобод людини. Сьогодні метою стратегії економічного й соціального розвитку України є створення реальних умов для її вступу до Європейського Союзу.

Список літератури: 1. Відомості Верховної Ради України. 2. Денисов В. М. Право Європейського Союзу та правопорядок України : механізм взаємодії / В. М. Денисов, В. І. Муравйов // Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України. – К.: Юстиніан, 2006. – С. 540-547. 3. Зима О. Г. Угода про зону вільної торгівлі між ЄС і Україною / О. Г. Зима, Г. О. - Холодний // Бізнесінформ. – 2011. – № 7(2). – С. 9-11. 4. Калиниченко П. А. Европейский Союз: право и отношения с Россией: моногр. / П. А. Калиниченко. – М.: Норма: ИНФРА – М, 2012. – 272 с. 5. Кравчук І. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС: моногр. / І. В. Кравчук. – К.: Видавничий дім «Слово», 2005. – 320 с. 6. Марченко М. Н. Правовая система Европейского Союза: моногр. / М. Н. Марченко, Е. М. Дерябина. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2012. – 704 с. 7. Офіційний вісник України. 8. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності: моногр. / за заг. ред. Ю. Л. Бо-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

щицького – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 616 с. **9.** Право Європейського Союзу: Особл. ч.: навч. посіб./ за ред. *М. А. Аракеяна, О. К. Вишнякова*. – К.: Істина, 2010. – 528 с. **10.** Право Європейського Союзу: учебник для вузов/ под ред. *С. Ю. Кашкина*. – М.: Юрайт, 2010. – 1119 с. **11.** *Стрельцова О. В.* Становлення та розвиток правових засад співробітництва України і Європейського Союзу / *О. В. Стрельцова* // *Правова держава*. – К.: ІДП НАН України, 2011. – Вип. 22. – С. 182-189. **12.** Угода про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами і Україною від 14.06.1994 р. // *Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали* / за заг. ред. *М. В. Буроменського*. – Х.: Вид-во «Фінн», 2010. – С. 272-341. **13.** Україна – Європейський Союз: зібрання міжнар. договорів та інших документів (1991 – 2009) / за заг. ред. *С. О. Камішева*. – К.: Юстиніан, 2010. – 608 с. **14.** *Халаджи В. В.* Європейська політика сусідства – причини її появи, еволюції та подальші перспективи розвитку / *В. В. Халаджи* // *Держава і право: Збір. наук. пр. Юридичні і політичні науки*. Вип 51. – К.: ІДП НАН України, 2011. – С. 619-623. **15.** *Шемшученко Ю. С.* Теоретические проблемы гармонизации законодательства Украины с европейским правом / *Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы* / под общ. ред. *Е. Б. Кубко, В. В. Цветкова*. – К.: Юринком Интер, 2003. – С. 35-40.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІОННО-ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАЇНИ С ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Хаустова М. Г.

В статті проаналізовані роль і значення гармонізації законодавства України с законодавством Європейського Союзу в контексті глобалізаційних процесів і сучасних напрямів зовнішньої політики держави. Визначено, що кінцева мета цього процесу – встановлення єдиного результату дії норми права. Особливо важливим моментом для України внаслідок зближення національного законодавства с європейським являється реальне наближення України к принципам і ідеалам демократії і прав людини, а також органічне входження в то унікальне і своєобразне економічне, політичне, правове, соціальне і культурне простір, котроре, власне, і означається поняттям «Європа».

Ключевые слова: правова система, Європейський Союз, Європейське Сообщество, гармонізація законодавства України, законодавство ЄС, адаптація законодавства, *acquis communautaire*, глобалізація.

THE PROBLEMS OF ORGANIZING AND LEGAL SUPPORT OF HARMONIZATION OF UKRAINIAN LEGISLATION WITH THE LEGISLATION OF EUROPEAN UNION

Haustova M. G.

The role and importance of harmonization of Ukrainian legislation with the legislation of European Union in the context of globalizing processes and modern trends of a government's foreign policy have been analysed in the article. It has been determined that the ultimate goal of this process is achieving the common result of the acting rule of law. An especially important moment for Ukraine due to the approaching of national legislation to European one is a real approximation of Ukraine to the principles and ideals of democracy and human rights and besides it's organic entering the unique and peculiar economic, political, legal, social and cultural zone which is, properly speaking, called «Europe».

Key words: Legal system, European Union, European Community, harmonization of Ukrainian legislation, legislation of European Union, adaptation of legislation, globalization.

Надійшла до редакції 19.11.2012 р.